

Závěrečná esej

Kvůli určitým nejasnostem, jsem se rozhodl rozpracovat jednotlivé body zadání závěrečné práce pro předmět Psychologické charakteristiky filmových postav. Na tom, že termín odevzdání je po poslední hodině asi není co řešit, no na zadání a jednotlivých úkolech už ano.

Struktura

Práce se bude skládat ze dvou částí a to **1. pozorování** (Tady budete objektivně postavu popisovat, tzn. píšu co vidím, ne co si o tom myslím. Když to přeženu, tato část by měla být u různých lidí obsahově stejná.) a **2. úvahy** (V této části budete mít více volnosti, můžete popustit uzdu svému analytickému já, dát průchod vašemu morálnímu cítění, či se jen zkrátka zamyslet co by kdyby – třeba coby kdyby do absurda. Přesto by tato úvaha měla stát na části předchozí – pozorování postavy.) Části prosím zřetelně oddělte (nadpis).

Vaším obecným úkolem tedy je:

1. Vybrat si jednu postavu z filmů, které jste tento semestr na seminářích viděli. Tato postava může být z úplně jakéhokoliv filmu, a ani to nemusí být postava hlavní. Měla by ovšem být ve filmu dostatečně dlouho, aby bylo možné na ní provést určité pozorování (o tom níže). Co je to dostatečně dlouho už necháme na Vás.
2. Tuto vybranou postavu popsat na základě dimenzích zmiňovaných v první hodině. Pokud si je nepamätujete, můžete se podívat do Psychodiagnostiky dospělých od profesora Svobody, kde to krásně na pár stránkách vysvětluje v kapitole klinických metod – pozorování (ovšem zcela upřímně je to tam trochu obšírněji a více dopodrobna). Pro naše účely ale bude stačit, pokud si to přečtete zde.

- Celkový dojem

Tady jde o dojem v nejširším slova smyslu, jaký máte z dané postavy pocit, bez zaměření se na nějakou větší konkrétnost.

Homer Simpson působí dojmem v celku obyčejného rodinného muže. Je však trochu roztěkaný a občas nepozorný.

- Zjev

Tady se snažíte zprostředkovat výzor. Můžete popsat styl oblékání, účes nebo třeba upravenost x zanedbanost dané postavy.

Homer není postavou, která by se vyznačovala extravagancí. Po většinu času je dostatečně upraven a svým účesem ani oblečením se nesnaží zaujmout pozornost.

- Motorika

Zahrňte jemnou i hrubou motoriku, pokud to půjde. Obecné tělesné nedostatky, motorické obtíže, tiky, koordinaci, grimasy...

Homer se ve vypjatých situacích projevuje pokaždé stejnou grimasou, doprovázenou typickým vokálním projevem „D’oooh“. Jeho motorika je jinak koordinovaná a bez tiků.

- Řeč

Vše, co souvisí s řečovým projevem, od rychlosti a plynulosti projevu přes slovník až po různé poruchy, jakými mohou být echolálie, rotacismus atd.

Homer nedisponuje, zvláště v porovnání s Lízou, příliš širokým slovníkem, jeho mluva není vulgární. Charakteristické pro něj je opakování několika vokálních projevů v určitých situacích (již zmiňované „D’ooooh“ v náročných situacích a ‘ehmmmm’ v přítomnosti jídla).

- Emotivita

Jaké emoce postava ve filmu prožila? Jak se u ní projevovaly? Je spíše emočně stabilní nebo labilní?

Homer je spíše emočně labilní s agresivními sklony, což nám dobře ilustrovala scéna, ve které se mu nedařilo otevřít láhev piva. Jeho vztek se projevoval stupňující se agresí proti flašce, která vyvrcholila jejím rozbitím.

- Sociální interakce

Popsání vztahů pozorované postavy s ostatními. Můžete popsat postupný vývoj vztahů nebo třeba zda určitá postava Vaší provokuje, vede jí k něčemu, slouží jako zdroj některé ze sociálních opor...

Marge často pomáhá zvládnout Homerovi náročné situace, což činí zejména skrz rozmluvy s ním a následné nacházení alternativních řešení jeho problémů. To se dá doložit okamžikem, kdy byl Homer vyhozen z práce a Marge se v debatě s ním pokoušela hledat pozitivní stránky této nepříjemné události. Díky tomu byl Homer schopen situaci přerámovat, poměrně rychle opustit svůj smutek a začít pracovat jako zmrzlinář.

- Kognice

Sem patří témata obecné psychologie jako paměť, pozornost, vnímání, rozhodování, intelekt atd. Pokud má např. postava problémy s pamětí na základě nějaké nemoci, vypíšete jednotlivé příhody, kde a jak se deficit ukázal. Homer je podprůměrného intelektu, na což se dá usuzovat z většiny jeho interakcí s Lízou, kdy jí není schopen plně pochopit. Dalším příkladem může být stavba grilu podle návodu, kterou nezvládl právě kvůli nepochopení návodu. O poruše vnímání se nejspíše mluvit nedá, protože se ve zbytku filmu neprojevila.

Vždy byste se měli snažit nacházet projevy spadajících do těchto témat přímo v samotném filmu a také na příslušné scény odkazovat. Je samozřejmě jasné, že se mnohdy budou dimenze překrývat a Vaším úkolem ani není se snažit jednotlivé projevy zcela izolovat. Měli byste se ale psát tak, že bude jasné, o které dimenzi zrovna píšete a rozhodně byste neměli nějakou vynechat.

3. Dohledat odbornou literaturu, která se týká zvoleného tématu, o kterém chcete v souvislosti s postavou psát. Pokud budete například psát o člověku trpícím schizofrenií, načtete si něco o schizofrenii, jak vzniká, projevuje se, jaké jsou

možnosti terapie, jak lidé reagují na lidi s touto diagnózou... Tyto informace poté využijete ve finálním úkolu práce, a to:

4. Na základě literatury a pozorování napsat úvahu na libovolné psychologické, psychopatologické či etické téma týkající se vybrané postavy. Toto je ona část, kde se můžete realizovat. Rozvinu-li příklad se schizofrenií a ve filmu byl ukázán jen určitý výřez života postavy s touto nemocí, v úvahové části se pokusíte na základě přečtené literatury zamyslet a třeba napsat, proč tato nemoc zrovna u této postavy propukla. Ve filmu například nebude zjevně řečen důvod, ale bude zde několik náznaků o autonehodě rodičů dané postavy a zároveň bude ve filmu kladen důraz na šikanování postavy v adolescenci. V literatuře jste našli, že lidé, kterým drastickým způsobem zemřeli rodiče mají větší sklony k schizofrenii než běžná populace a přečetli jste i článek popisující mechanismus vzniku schizofrenie u lidí, kteří si prošli těžkou tělesnou šikanou. Vaším úkolem bude spojit tyto reálné poznatky s filmovým světem a pokusit se napsat úvahu o vzniku nemoci u Vaší postavy.

Stejně tak ale můžete popsat třeba etické dilema, kterým si postava prochází, a ve všech těchto příkladech jít za hranici ve filmu viděného (ovšem ne za hranici uvažovatelného – mantinely Vám dává právě literatura). Zkrátka, jak úvahu pojmete je skutečně ve velké míře na Vás, ovšem mělo by to mít hlavu a patu a vycházet z průniku prostudované literatury a věcí vyobrazených ve filmu.

V úvahové části budete hodnoceni za:

- a) Teoretické zakotvení – jak moc, to co píšete, vychází z teoretických faktů nebo existujících teorií. Jak jsem psal, nepřekračujte hranice uvažovatelného, ale ani se nebojte zabřednout do úvah. Nebudete hodnoceni za sepsání přesné kazuistiky dané postavy, ale za zamyšlení se nad nemocí, etickým problémem, psychologickou teorií v kontextu postavy.
- b) Využití pozorování – jak moc zvládnete propojit ve filmu viděné a pomocí 7 dimenzí popisované.

c) Celkovou kvalitu úvahy – protože i když je předmět oddechový, kredity Vám dát zadarmo nemůžeme.

Práce by měla mít úvodní stránku se všemi náležitostmi (kdo, kdy, jaký předmět), být na 2-3 normostrany + zdroje, text by měl být strukturovaný a stylisticky upravený (zarovnání v bloku, 1,5 řádkování, písmo velikosti 12, gramaticky správně, obsahovat citace v textu podle APA – stejné citační normy i pro zdroje).